

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าระเบียบวิธีวิจัยที่จะนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะต้องเป็นระเบียบวิธีที่มีความเหมาะสม และสามารถจะตอบปัญหาในเรื่องที่ศึกษาได้ การจะทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ พฤติกรรม รวมทั้งกระบวนการวินิจฉัย และตัดสินใจนำเสนอข่าว เพื่อศึกษากรอบของกระบวนการผลิตข่าวโทรทัศน์ในสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่องในกรุงเทพมหานครนั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสังเกต ประกอบกับการสัมภาษณ์ และการสนทนาเป็นหลัก กล่าวคือ เป็นการแสวงหาความรู้ โดยพิจารณาปรากฏการณ์ สังคมจากสภาพแวดล้อม ตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมนั้น วิธีการนี้จะสนใจข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด ความหมาย ค่านิยม หรืออุดมการณ์ของบุคคลนอกเหนือไปจากข้อมูลเชิงปริมาณ และเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

นอกจากนั้น การวิเคราะห์กรอบของกระบวนการผลิตข่าวโทรทัศน์ครั้งนี้ ยังใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการวัดอย่างหนึ่ง เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบร่วมกันไปกับคำบอกเล่าของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานข่าว ในการวิเคราะห์ว่าเจ้าหน้าที่แต่ละสถานีปฏิบัติตามกรอบได้มากน้อยแค่ไหนในแง่ของการนำเสนอข่าว อันจะนำไปสู่การศึกษาต่อไปว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลกระทบต่อกรอบปฏิบัติตามกรอบของแต่ละสถานี

การวิเคราะห์เนื้อหาจากการนำเสนอข่าวดังกล่าว ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาในระดับพื้นผิวหรือศึกษาตามภาพและบทข่าวโดยตรง หากแต่ได้มีการพิจารณาถึงความหมายโดยนัย ซึ่งอาจจะตรงหรือไม่ตรงกับความตั้งใจของผู้ส่งสารก็เป็นได้ โดยจะพิจารณาตามจำนวนข่าวในแต่ละประเภท บุคคลในข่าว ตลอดจนเนื้อหาข่าวที่กล่าวถึงเรื่องต่าง ๆ การวิเคราะห์เนื้อหาข่าวในลักษณะดังกล่าวนี้ จึงเป็นการช่วยเสริมให้เกิดความเข้าใจในเรื่อง กรอบและการปฏิบัติตามกรอบของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานข่าวแต่ละสถานีได้มากขึ้น

แหล่งข้อมูล

1. ประเภทบุคคล ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์ หัวหน้าฝ่ายข่าว
บรรณาธิการข่าวทั้ง 5 ช่อง ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังต่อไปนี้

สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

1. คุณพรหมพิพย์ กลกิจ - บรรณาธิการข่าวอาวุโส

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5

1. พันเอกวิทยา งามกาละ - หัวหน้าฝ่ายข่าว
2. พันเอกนิพนธ์ หลงสมบัติ - หัวหน้าบรรณาธิการข่าวในประเทศ
3. คุณพินิจ - บรรณาธิการข่าวในประเทศ

สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

1. คุณสุทธิ จงเจียมจิตต์ - หัวหน้าบรรณาธิการข่าว
2. คุณสุภาพชาย บุตรจันทร์ - บรรณาธิการข่าว

สถานีโทรทัศน์สีช่อง 9 อ.ส.ม.ท.

1. คุณวัลย์ศักดิ์ สุชะวรรณ - ผู้อำนวยการสำนักข่าวไทย
2. คุณถาวร นาคบุตร - หัวหน้าฝ่ายข่าว

สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์

1. นายประสิทธิ์ เขยนาค - หัวหน้าฝ่ายข่าว
2. นางอัมพวัน เจริญกุล - บรรณาธิการข่าว
3. นายสมภพ จันทร์พัก - หัวหน้าข่าวภูมิภาค

2. ประเภทเอกสาร

2.1 เทปบันทึกรายการข่าวภาคค่ำ ทั้งภาพและเสียง ที่ออกอากาศทาง สถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่องในกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันจันทร์ที่ 6 กรกฎาคม 2536 ถึง วันจันทร์ที่ 12 กรกฎาคม 2536

2.2 เอกสารที่เป็นนโยบาย ระเบียบปฏิบัติ กฎ ข้อบังคับ บทสัมภาษณ์ ที่เกี่ยวกับงานข่าวโทรทัศน์จากนิตยสารฉบับต่าง ๆ แผ่นผังรายการข่าว และสำเนาจดหมาย เสนอขออนุมัติในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขบวนการผลิตข่าว

2.3 บทความหรือข้อเขียนที่ตีพิมพ์ลงในสื่อสิ่งพิมพ์ เกี่ยวกับนโยบายของรัฐ ที่มีผลต่อการอบในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานข่าวของสถานีโทรทัศน์ รวมทั้งข้อคิด ทัศนคติ และความคิดเห็นจากมุมมองของนักสื่อสารมวลชนในแขนงต่าง ๆ เพื่อที่จะนำมา ประกอบในการพิจารณาอภิปรายผล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สัมภาษณ์บรรณาธิการข่าว หัวหน้าฝ่ายข่าว ผู้สื่อข่าว รวมไปถึงผู้บริหาร และผู้ควบคุมนโยบายของสถานีโทรทัศน์ ทั้ง 5 ช่องในกรุงเทพมหานคร เป็นการเก็บข้อมูลที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการอบของกระบวนการผลิตข่าวโทรทัศน์ในปัจจุบัน โดยศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดกรอบดังกล่าว จากคำบอกเล่าและประสบการณ์ตรงของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานข่าว ในแต่ละสถานี

2. บันทึกเทปข่าวโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่อง ติดต่อกัน 1 สัปดาห์ ตั้งแต่วันจันทร์ที่ 6 กรกฎาคม 2536 ถึงวันจันทร์ที่ 12 กรกฎาคม 2536

3. จัดบันทึกประเด็นสำคัญ และสิ่งที่สังเกตเห็น ในกรณีที่สอดคล้อง หรือขัดแย้ง กับคำบอกเล่าของแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล หรือในกรณีอื่น ๆ ที่น่าสนใจ และเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกรอบของการทำงาน

4. พิจารณาประกอบกันไปพร้อมกับเอกสารที่เป็นนโยบาย หรือระเบียบ ข้อบังคับ ของสถานีโทรทัศน์แต่ละสถานี

5. จัดระบบข้อมูล (Filing System) เพื่อรวบรวมข้อมูล และจำแนกข้อมูล ต่าง ๆ ให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ดังกล่าว มาประกอบกับข้อมูล ที่ได้จากการสังเกตพบในเนื้อหารายการข่าวโทรทัศน์ รวมทั้งพิจารณาพร้อมกับเอกสารที่เป็น นโยบายและระเบียบข้อบังคับของสถานี เพื่อประมวลเข้าด้วยกัน หาความสัมพันธ์ของ เหตุการณ์นั้น ๆ เข้ากับปรากฏการณ์โดยรวม เพื่อวิเคราะห์ถึงกรอบของกระบวนการผลิต ข่าวโทรทัศน์ ในความหมายของกรอบตามนิยามที่กล่าวไว้ คือ

- พิจารณากรอบในกรณีที่เป็นข้อกำหนดที่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ ข้อบังคับตาม กฎหมาย กฎระเบียบ และนโยบายของสถานี และจรรยาบรรณของนักวิชาชีพสื่อสารมวลชน รวมเรียกว่า ระเบียบปฏิบัติ

- พิจารณากรอบในกรณีที่เป็นประเพณีปฏิบัติ โดยไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็น ลายลักษณ์อักษร อันเป็นการปฏิบัติสืบทอดต่อ ๆ กันมา

การพิจารณาลักษณะนี้ ใช้แนวคิดเรื่องผู้กรองสาร (Gatekeeper Approach) ตรวจสอบดูว่าผู้กรองสาร คือ นักข่าว บรรณาธิการ ตลอดจนผู้บริหารสถานี มีการ บล่อยหรือกักข่าวสารใด มากน้อยเพียงใด ภายใต้กรอบใดบ้าง รวมทั้งใช้แนวคิดในเชิงนิยามิตการสื่อสารมาอธิบายด้วยว่านักข่าวใช้เกณฑ์ใดในการตัดสินเหตุการณ์ต่าง ๆ

นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังได้นำแนวคิดของ Goffman ที่อธิบายว่า นักข่าว หรือ บรรณาธิการข่าว จำเป็นจะต้องมี "Frame" ซึ่งเป็นแนวทางหรือหลักใหญ่ ๆ ที่องค์กร

กำหนดขึ้น เพื่อใช้ในการพิจารณาตัดสินใจหรือจัดการกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่ง
 นักข่าวไม่ได้เข้าไปรับรู้ด้วยตนเอง หรือไม่มีประสบการณ์ตรง ให้กลายมาเป็นเหตุการณ์ที่มี
 ความหมายมาอธิบายแนวทาง หรือหลักการที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานข่าวใช้ในการตัดสินใจใน
 กระบวนการผลิตข่าวเพื่อออกอากาศ ภายใต้สภาพการทำงานที่แท้จริง หรือที่เรียกว่า
 'strip'

การนำเสนอข้อมูล

การจัดระเบียบข้อมูลทีวี่เคราะห์แล้วนั้น ผู้วิจัยได้จัดเรียงตามวัตถุประสงค์ของ
 การวิจัย เพื่อแยกแยะให้เห็นถึง กรอบของกระบวนการผลิตข่าวโทรทัศน์ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ
 งานข่าวแต่ละสถานี นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเสนอปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายใน
 องค์กร ที่มีผลทำให้เกิดการบิดเบือนของกรอบในกระบวนการผลิตข่าว โดยจะจัดเรียงกรอบ
 ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ให้เห็นอย่างชัดเจนในเชิงเปรียบเทียบ

สำหรับการนำเสนอข้อมูลนี้ ผู้วิจัยจะชี้ให้เห็นถึง "กรอบของกระบวนการผลิต
 ข่าวโทรทัศน์" ในรูปแบบต่าง ๆ ในบทที่ 4 เพื่อเป็นการปูพื้นฐานให้ผู้อ่านทราบถึงลักษณะที่
 เป็นเงื่อนไขของการทำงานของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานข่าว พร้อมวิเคราะห์และเปรียบเทียบ
 ความแตกต่างของข่าวจากสถานีโทรทัศน์แต่ละสถานีอันเนื่องมาจาก "กรอบ" ดังกล่าวด้วย
 ส่วนบทที่ 5 เป็นการสรุปและวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากบทที่ 4 ทั้งยังจะชี้ให้เห็นถึงปัจจัย
 ต่าง ๆ ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามกรอบของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานข่าวในแต่ละสถานีด้วย
 รวมทั้งเสนอแนะความคิดเห็นในด้านการข่าวที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เพื่อการพัฒนาข่าว
 ต่อไป